

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อก้าวถึงปัญหาของสังคมที่มีความสำคัญและเป็นปัญหาระดับต้น ๆ ของประเทศนั้น คงจะหนีไม่พ้นปัญหายาเสพติดที่นับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาเหล่านี้เป็น ปัญหาที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลานาน ปัญหาเหล่านี้จึงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข อย่างเร่งด่วนแต่ดูเหมือนว่ายิ่งแก้ไข ปัญหาที่ยิ่งมากขึ้นและทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกทีจากอดีตจนถึง ปัจจุบันจำนวนของผู้ติดยาเสพติดมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลาโดยปัญหาเหล่านี้มีการกระจาย ตัวเข้าสู่ทุกพื้นที่ทั่วประเทศและขยายฐานของผู้เสพจากเดิมที่เป็นเพียงแค่กลุ่มผู้ใช้ แรงงาน กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มคนขับรถประเภทต่าง ๆ กลุ่มเกษตรกรไปสู่กลุ่มผู้ว่างงานและเยาวชน เพิ่มมากขึ้นการใช้ยาเสพติดเป็นพฤติกรรมการใช้ยาในทางที่ผิดเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ เบี่ยงเบนออกไปจากแนวปกติจะเกิดขึ้นก็ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างผสมผสานกันที่สำคัญคือ ต้องมียาเสพติด มีกลุ่มผู้ค้าและกลุ่มผู้เสพซึ่งก็คือประชากรในทุกกลุ่มที่อยู่ในสังคม รวมทั้งภาวะทาง สังคมที่เอื้ออำนวยให้เพลิงพลัดตกเป็นทาสยาเสพติดชนิดนั้น ๆ สาเหตุหลักที่มีผลต่อการติดยาเสพติดคือ 1) สภาพของสังคม 2) ขนบธรรมเนียมและประเพณี 3) อิทธิพลความพึงเพื่อ 4) การเมืองทุกคนในสังคมยอมรับว่ายาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดที่บ่อนทำลายประเทศชาติและ ประชากรในชาติโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ถือว่าเป็นกำลังสำคัญในอนาคตยาเสพติดก็แพร่ระบาด เข้าไปอย่างรวดเร็วทุกส่วนในสังคมพยายามเข้าไปช่วยเหลือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น แต่ดูเหมือนว่า ยิ่งมากขึ้นและทวีความรุนแรงซับซ้อนขึ้นทุกที

จากสถานการณ์ ดังกล่าวรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้และความรุนแรงที่จะจัดปัญหาดังกล่าวให้บรรเทาเบาบางลงหรือหมดสิ้นไป ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันก็ได้มี นโยบายในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเร่งรัดให้มีการแก้ไขปัญหายาเสพติดการขยาย การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การเร่งรัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และสารเสพติดด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางการศึกษารวมทั้งการปลูกฝังค่านิยม พื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชนไม่ให้มีแนวโน้มยาเสพติด (อรนุช เลิศจรจรยรักษ์, ม.ป.ป., หน้า 1 - 2)

รัฐบาลได้ถือเป็นปัญหาสำคัญทั้งได้ทุ่มทรัพยากรเป็นจำนวนมากในการแก้ไข แต่จากการประเมินสถานการณ์โดยภาพรวมของประเทศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่า ปัญหายาเสพติดกลับทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับทั้งในแง่ตัวยาที่ใช้ กลุ่มบุคคลผู้เสพและพื้นที่แพร่ระบาด ทั้งยังพบว่า การแก้ปัญหายาเสพติดแต่โดยลำพังองค์กรภาครัฐเพียงอย่างเดียวนั้นยังไม่สามารถลดความรุนแรงของปัญหาลงได้ ทั้งยังเกิดการเรียนรู้จากชุมชนว่า ถ้าหากพื้นที่ใดที่องค์กรชุมชนและคนในชุมชนตื่นตัวมาแก้ปัญหายาเสพติดได้ การประสานความร่วมมืออย่างเข้มแข็งกับองค์กรภาครัฐ ชุมชนนั้นสามารถลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติดได้ และยังทำให้ชุมชนปลอดภัย (บัณฑิต อ่อนคำ และคณะ, 2539) สถานการณ์ยาเสพติดในอำเภอโป่งน้ำร้อนจากข้อมูลรายงานของศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ยังพบยาเสพติดแพร่ระบาดในพื้นที่ในกลุ่มวัยรุ่น ส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและเป็นชาวกัมพูชาบางส่วน ซึ่งเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุ 14 - 50 ปี ชนิดของยาเสพติดที่พบว่ามี การแพร่ระบาดมาก คือ ยาบ้าและกัญชาอัดแห้ง ส่วนใหญ่นำเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ จุดผ่านแดนถาวรบ้านฝักกาดและจุดผ่านแดนถาวรบ้านแหลม อำเภอโป่งน้ำร้อน

(การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์, ออนไลน์, 2555)

จากปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นประชาชนผู้อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อนเพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานสำหรับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติด เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา: การศึกษานี้มุ่งศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ตามกรอบนโยบายประเทศไทยเข้มแข็ง ชนยะเสพติดยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ระยะที่ 3 (พฤศจิกายน 2553 - กันยายน 2554) ประกอบด้วย 7 มาตรการหลัก ได้แก่ 1) โครงการร้วชายแดน 2) โครงการร้วชุมชน 3) โครงการร้วสังคม 4) โครงการร้วโรงเรียน 5) โครงการร้วครอบครัว

ขอบเขตด้านพื้นที่: การวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน ซึ่งได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล) นายอำเภอโป่งน้ำร้อน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ และทหาร

ขอบเขตด้านระยะเวลา: ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากกรอบของคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 154/ 2554 ลงวันที่ 9 กันยายน 2554 เรื่อง ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะเสพติดและคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 306/ 2553 ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2553 เกี่ยวกับการปฏิบัติการประเทศไทยเข้มแข็ง ชนยะเสพติดยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ระยะที่ 3 (พฤศจิกายน 2553 - กันยายน 2554) และคำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามเสพติดที่ 14/ 2553 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2553 กำหนดให้มีปฏิบัติการเร่งรัด 3 เดือน (มกราคม - มีนาคม 2554) โดยทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม 2554 - มกราคม 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การป้องกัน หมายถึง การเอาตัวรอดจากสถานการณ์ที่เป็นภัยในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย หมายถึง การเอาตัวรอดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในอำเภอโป่งน้ำร้อน ทั้งในด้านผู้ผลิต ผู้จำหน่ายและผู้เสพยาเสพติด
2. การแก้ไข หมายถึง การขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไปในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย หมายถึง การขจัดโอกาสที่จะเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งในด้านผู้ผลิต ผู้เสพและผู้จำหน่าย
3. แนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติด หมายถึง นโยบายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดโอกาสของบุคคลที่จะผลิตจำหน่ายครอบครองยาเสพติด รวมถึงการให้การสนับสนุนช่วยเหลือป้องกันการกระทำผิดดังกล่าวด้วยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคมทั้งในชุมชนและสังคมส่วนรวมตาม

นโยบายปฏิบัติการ ประเทศไทยเข้มแข็ง ชนะยาเสพติดยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน ระยะที่ 3 (เดือนเมษายน - กันยายน 2554) ประกอบด้วย 7 มาตรการหลัก ได้แก่

3.1 โครงการรั้วชายแดน หมายถึง กิจกรรมที่ดำเนินการสกัดกั้นการนำชายาเสพติดตามแนวชายแดนขอทหาร ทำหน้าที่ในการบูรณาการยาเสพติดกับความมั่นคง งานปราบปรามอาชญากรรม งานสังคม และจิตวิทยา กำหนดยุทธศาสตร์การตรวจสอบการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรและการขนส่งพัสดุ การปฏิบัติเพื่อบั่นทอน ทำลายโครงสร้างการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดนในหมู่บ้านเป้าหมาย (ผู้ค้า/ ผู้ล้าเลียง/ ผู้ติดต่อ/ ผู้เสพ) ดำเนินการด้านการข่าว ยกระดับหมู่บ้าน/ ชุมชนเป้าหมาย ที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายหลักนอกประเทศ โดยให้มีระบบการจัดการพิเศษและมีมาตรการรองรับที่ชัดเจนเพิ่มประสิทธิภาพการสกัดกั้นด้วยการตั้งจุดตรวจ ด้านตรวจ การลาดตระเวน พื้นที่สำคัญและเพิ่มบทบาทกองกำลังภาคประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย ดำเนินการเฝ้าระวัง เฝ้าตรวจในพื้นที่

3.2 โครงการรั้วชุมชน หมายถึง โครงการเกี่ยวกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาสังคม ป้องกันยาเสพติด มีหน้าที่ในการกำหนดเป้าหมายหมู่บ้าน/ ชุมชน เน้นหนักในการกำหนดเป้าหมายจากหมู่บ้าน/ ชุมชน ที่ปรากฏข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นเป้าหมายดำเนินงาน โดยกำหนดรายชื่อชัดเจน กำหนดหมู่บ้านตามเป้าหมายโครงการ Clean & Seal ที่ชัดเจนและพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านสีขาว ตำบลสีขาวและจัดส่งรายชื่อให้ ศตส.อ. โป่งน้ำร้อน และเสริมความเข้มแข็งและการรวมกลุ่มของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

3.3 โครงการรั้วสังคม หมายถึง การจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการมีหน้าที่ในการส่งเสริมและจัดตั้งคณะทำงานป้องกันและจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการขึ้นดำเนินการปฏิบัติด้วยมาตรการทางการสังคม มาตรการป้องปรามและมาตรการทางกฎหมายในการลดพื้นที่เสี่ยงหรือปัจจัยลอบต่อเยาวชน เพิ่ม/ ขยายพื้นที่และกิจกรรมทางบวกให้มากขึ้นกว่าที่มีมาแต่เดิม รมณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างการมีส่วนร่วมของสังคมในกิจกรรมการจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการและสร้างแกนนำกลุ่มต่าง ๆ ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ

3.4 โครงการรั้วโรงเรียน หมายถึง โครงการเกี่ยวกับโรงเรียนป้องกันยาเสพติด ทำหน้าที่สำรวจและจัดทำข้อมูลแต่ละโรงเรียน/ สถานศึกษา แก้ไขปัญหาเยาวชนที่มีพฤติกรรมด้านยาเสพติดแล้วโดยเร่งด่วน แก้ไขปัญหาเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและมีโอกาสสูงต่อการเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด สร้างภูมิคุ้มกัน ป้องกันยาเสพติดให้กับเยาวชนทั่วไป จัดให้มีระบบ กลไกกิจกรรมร่วมที่สนับสนุนเยาวชนในโรงเรียน/ สถานศึกษาจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างกระแสการป้องกันยาเสพติดวงกว้าง และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

3.5 โครงการรื้อครอบครัว หมายถึง โครงการเกี่ยวกับครอบครัวสีขาว ครอบครัวเข้มแข็ง โดยมีหน้าที่ในการกำหนดเป้าหมายรื้อครอบครัวให้ชัดเจน และมุ่งดำเนินการต่อครอบครัวประเภทที่ 1 (ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด) และครอบครัวประเภทที่ 2 (กลุ่มเสี่ยง) และส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) รมรงค์ เข็มชวน ประกาศเจตนารมณ์เป็นครอบครัวสีขาว ป้องกันยาเสพติด

3.6 โครงการปราบปรามยาเสพติดรายสำคัญและลดความเดือดร้อนของประชาชนมีหน้าที่ในการปราบปรามต่อผู้กระทำความผิดในระดับในหมู่บ้าน/ ชุมชนเป้าหมาย ดำรงชุดปราบปรามยาเสพติดระดับต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการเต็มที่ เพิ่มประสิทธิภาพ จุดตรวจ จุดสกัดเส้นทางสำคัญ เน้นการสืบสวน สอบสวน ขยายผล การยึดทรัพย์สินในทุกคดีที่มีเงื่อนไขมอบหมายชุดปฏิบัติการที่ชัดเจนรับผิดชอบข้อร้องเรียนของประชาชน และกำหนดยุทธศาสตร์จัดการกับนักค้ายาเสพติด รายสำคัญเป็นรายบุคคล

3.7 โครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยา/ ผู้ติดยาเสพติดแบบบูรณาการมีหน้าที่ในการนำผู้เสพยาเข้าระบบบังคับบำบัด แบบควบคุมตัวให้มากขึ้น นำผู้เสพยาเข้าบำบัดแบบสมัครใจ - ชักชวน - กึ่งบังคับ และส่งเสริมการบำบัดในชุมชน องค์กรศาสนาเพิ่มกระบวนการติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดแบบครบวงจรและพัฒนาศูนย์ข้อมูลผู้ผ่านการบำบัดรักษาของจังหวัดเพื่อรวบรวมข้อมูลให้เป็นเอกภาพใช้ประโยชน์ได้

4. ยาเสพติด หมายถึง หมายถึง สารเคมี เมื่อเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะเป็นการกิน นิดหรือสูดดม มีผลเสียต่อร่างกาย พฤติกรรม อารมณ์ของผู้ใช้สารเคมี ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของการทำงานของร่างกายและจิตใจและสุขภาพทั่วไปจะทรุดโทรม ตัวอย่างเช่น ยาบ้า เฮโรอีน โคเคน กัญชา เป็นต้น

5. ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุนิตใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพยาเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะรับประทาน ดม สูบ นิด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้ร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพยาขึ้นเป็นลำดับ มีการถอนยาเมื่อขาดยามีความต้องการเสพยาทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลาและสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

6. โครงการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดโอกาสของบุคคลที่จะผลิตจำหน่าย ครอบครองยาเสพติด รวมถึงการให้การสนับสนุนช่วยเหลือป้องกันการกระทำผิดดังกล่าวด้วยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้รู้ถึงปัญหาสาเหตุในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
2. ทำให้รู้ผลของการนำแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุที่ใช้ปฏิบัติการในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
3. ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการต่อต้านและแก้ไขปัญหาสาเหตุในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University